

מסורת הש"ס

(א) צ"צ קטט: ע"ש, (ב) [ע"פ: א] צ"כ קטט:], (ד) [ועין בתוספת צ"ק עג: ד"ה י' ותוספות צ"כ קטט:].

תורה אור השלם

1. וְיִסְפְּרוּ וַיְבָרוּ וַיְצַמְּנוּ עַד הָעָרֶב עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְהוּדָתָן בְּגוֹ יוֹעַל עִם יוֹ יְעֹלֵת בֵּית יִשְׂרָאֵל בִּי נִפְלֹו בְּחֶרֶב:
שמואל ב א יב
2. בַּל גִּדְר וַחֵל שְׁבַעַת אֶסֶר לַעֲבֹת נֶפֶשׁ אִישׁוּהָ יִקְיַמְנָו וְאִישׁוּהָ יִפְרֹו:
במדבר לו די

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא ילא ידי קריעה (אמרו לו מת לו וכו' ילא ידי קריעה) תלמי'. וצ"ב מלשון הפירוש שאמר והתנו לא ילא ידי קריעה וקשין בתיבת הדברי נראה דלא היה גורם הן קריעה כלל וכו"כ הלא"ש בפירושו דיש ספרים דלא גרסי הן סופא אלא גרסי בקיפא לא ילא ידי קריעה וכן גורס האלפסי כמו בפסחים שדריט סוף פ' אלו מגלתי וכן גראה מדברי הרמב"ם ל"ו מה פסח לא ילא ידי קריעה וכן פסק הטור בי"ד בס"י ש"מ גבי דין קריעה אצל גבי ספרה לא פסק בן צפור רל"ד וי"ע ליישב דבריו וכן דאמרו בס"ד: (שם אצל תלמי כדי לומר א"צ לקרוע והלכתא מון:)

פירוש הרא"ש

והא גבי קרעים דכתיב ע"ל. דשמעון מינה דעל כל מת כריך לקרוע מדכתיב על שאל ועל יהונתן אפי"ה (אם) בשעת קריעה טון לאציו ונמצא בנו ילא ידי קריעה אלא אפי"ה דכתיב על לא בעיני שיהא (יורע) בשעת קריעה על אהר מן קרע והי"ה נמי אותה לאו דוקא: כאן בהבנת כאן במפרש. הא דקתמי ילא ידי קריעה בטתם אפי"ה שלא פירש על אציו והא דקמי אמרו לו

רש"י

והא גבי קרעים דכתיב על על. דמשמע שאם מתו לו שנים קרוצים או שלשה שחייב לקרוע על כל אחד צפני עממו: **על שאל ועל יהונתן בנו ועל עם ה'.** דהיינו פרטא: **ותניא מה אציו וקרע ואח"כ נמצא שהוא בנו.** שמת ולא אציו ילא ידי קריעה דעל על לאו דוקא. הכא נמי אותה לאו דוקא: **כאן בטתם כאן במפרש.** גבי קריעה שקרע טתם שלא על אציו ולא על בנו אצל צמתיתין כגון שהפר בפירוש לשם צמו והלכך כיון דנמצא שאינו כן כריך להפר לשם אשמו שנדרה: **והתניא לא ילא ידי קריעה.** וקשין כרייתא אהדדי: **והתניא.** דמסייע לרב אשי: **והלכתא טוך כדי דבור.**

דהחור תוך כדי דבור כדבור דמי לכולהו מילי: **טוך ממגדף.** מצדך את השס: **ועוד עמודס כוכבים.** האומר לעבודת כוכבים אלי אתה לדבור לחודיה חיוב: **והמקדש.** אשה והמגשרה אפי"פ שחור בתוך כדי דבור אינה חזרה: **באתנ"י אמרה קונס תאניס וענינסי שאיני טועמת קיים לתאניס** יכול להפר שזכ אפילו אענינסי. קסבר נדר שהוקס מקמתו הוקס כולו ובגמרא(ס מפרש יקימנו יקיים מנו: הפך

דבור כדבור דמי חוץ מ"ממגדף ועובד עבודת כוכבים ו"מקדש ומגשר: **בתנ"י אמרה קונס לתאנים וענבים** אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים אמרה קונס **האנה שאני טועמת וענבה** שאני טועמת הרי אלו שני נדרים: **גמ' מני מתניתין רבי ישמעאל דתניא אישה יקימנו ואישה יפרנו אמרה קונס תאנים וענבים** אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים

הויא קריעה כלל כיון שמת מוך כדי דבור כמאן דקרע השתא דמי כי קרע נמי בטעות שהיה סבור שמת לו מת אחר אפי"ה הקיס או הפר בטעות כיון שידע מוך כדי דבור מהני: **והלכתא סל"ד כדבור דמי צר ממגדף ועוד עמודס כוכבים ומקדס ומגרש.** ובפרק יש נוחלין(א) לא חשיב אלא תרי צר מעבודת כוכבים וקדושין ולא פליגי דמגדף בכלל עודד עבודת כוכבים ומגרש בכלל מקדס דליתקס לי"אה ליהוי. מגדף היינו שאם נדף וחזר צו תכ"ד לא הויא חזרה ועובד עבודת כוכבים אלי אתה וחזר צו לא הויא חזרה ומקדש ומגרש שאם קדס או גירס וחזר צו מוך כדי דבור לא מניז הדר ביה. ולא ידענא מ"ש הני ומנא לכו לרצנן הכי. ונראה צעיני דבשאר מילי דלא חמירי כולי האי כשאלדס עושה אותס לא בגמר דעתו הוא עושה אלא דעתו שיכול לחזור צו מוך כדי דבור אצל הני כיון דחמירי כולי האי אין אדם עושה אותס אלא בהסכמה גמורה ומשום הכי חזרה אפי"ה מוך כדי דבור לא מהני. ורזיתי לרבינו משא צר נחמן ז"ל בצרק יש נוחלין שכתב בשם ר"ת ז"ל(ו) דתוך כדי דבור כדבור דמי תקנתא הוא דמתקן רצנן משום תלמיד הלוקח מקח ופגע צו רצו שיוכל ליתן לו שלום והשוו מדותיהן בכל מילי צר מהני. ולא ניחא לי וכי צ"ד מתנין לעקור דצר מן התורה לעולם צקוס עשה צנדרים אלא ודאי כדאמרן: **באתנ"י אמרה קונס תאניס וענבים אלו שאני טועמת קיים לתאניס כולו קיים.** אפי" לענבים ואינו יכול לחזור ולהפר: **אינו מופר עד שיפר אף לענבים.** אינו מופר לענבים עד שיפר להס בפירוש אצל לתאניס שהפר מופר. לשון אחר אינו מופר כלל אפילו לתאניס שלא כל הימנו להפר מקמתו: **אמרה קונס סאנה שאני טועמת וענבה שאני טועמת הרי אלו שני נדרים.** לאו למימרא שיהא כריך הפרה לכל אחד ואחד צפני עממו דהא שני נדרים הפרה אחת להן וכדתניא בתוספתא(פ"ו ה"א) היו עליה חמשה נדרים הפרה אחת לכולן אלא לומר שאם הפר או קיים אחד מהס יכול לקיים או להפר את השני: גמ'

תוך כדי דבור בדבור דמי. פירש ה"ר אלעזר לא ידענא מנין לו ופירש המדרשן הוא כדי ששיב אדם וישאל בהפסק ממכרו ולא יפסק וקשה דהא גבי דינין דאורייתא הוא כגון גבי ממת חשינ מן השערין וגבי שבעת העדות אמרינן ליה זכ"ל דהוי דאורייתא: בנדרה ועובד עבודת כוכבים. אפילו חזר צו מוך כדי דבור קטלינן ליה ומקדס אשה ואחר כך חזר צו וכן מגרש ואחר כך מנטל הגט לאו כל כמיניה: קיים להצאין קיים. דרשנין בגמרא יקימנו יקיס ממנו (הפר ממנו) הפר לתאין אינו מופר כלל דהפרה בתקנת לא הוי הפרה ואפי"ה דלמר נדר שחזר מקמתו חזר כולו שאני צן הפרה להמתת תסס: הרי אלו שני נדרים. אם קיים לענבים לא קיים לתאניס: בני בתניתין רבי ישמעאל הוא דתניא וכו' קיים [אתאנין] בולו קיים. דהכי משמע יקימנו יקיס ממנו מדלא כתיב יקיים וכתיב יקימנו דרשנין מלפניו ולאחרי:

התניא אמרו לו כו'. קיימתא היא דמי הכי לא ילא ועליל תנא ילא ש"מ דלאן בטתם כאן במפרש (דאמיה בשסו). ובתעלה. לשון עייפות ותלויות הלכ (חולין ג.) ועי' יחזקאל לא טו ועמות ח ג.). תוך כדי דבור כדבור דמי. כל שני נדרים שאדם מוציא מפיו זה אחר זה בתוך כדי דבור שפייס דבור ראשון התחיל דבור האחרון, לא משניין ליה נמלך, אלא הכי הוא כאלו אמר שני נדרים ביחד, ואם שנייה יכולים לתפוס בגון הדי זו תמורת עולה תמורת שלמים תמכך ויביא דמי

הינה עולה ובדמי עליה שלמים, דהא לשנייה אחמיון אלא שכל יוכל להוציא שני נדרים כאחד, ואם האחד יז או כח לתפוס והאחד אינו כלום תפוס האחד והאחד כמאל דליתיה. כגון ירושה ומתנה לאחד, לשון ירושה בעל ולשון ממנה קונה, ואם שנייה סומיין זה את זה הי הכי דלמר בצרק ציט כור (בי"ק קד) טון מידה בתצל הן חסר והן יתר ובגון איתקרא מהא

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

ר"ן

פז.

כא א ב ג ד מיי" פ"ח מהל' אצל הלכה ח סמג עשין מדברי סופרים צ טור ש"ע י"ד ס"י שם ספיף כד וברכי אלפס מועד קטן פ"ג דף רנא וברא"ש ס"י טט]:

בב ה ו מיי" שם טו"ע שם ספיף כה:

בג ז מיי" שם הל"י ח ופ"צ מהל' שבעות הלכה ז"י-ט ופ"כ מהל' עדות הל"י ג ופ"ו מהל' מחלות הלכה ו ופ"צ מהל' תמורה הלכה ד תמג עשין לו קו ולאין רמא טו"ע י"ד ס"י רלג ספיף לא לב לג ופי' שם ספיף כד סה וטו"ע ח"מ ס"י כט ספיף א וסומן רפא ספיף ו: **בד ח** מיי" פ"ב מהל' עבודת כוכבים הלכה ט וברכי אלפס צ"ב פ"ח דף ר"ג ע"ש וברא"ש שם ס"י טז]:

בח ט מיי" שם פ"ס הלכה ד: **בז י** מיי" פ"ו מהל' אישות הלכה כב סמג עשין מת טו"ע"ע אה"ע ח"י מטו ספיף ב: **בז ב** מיי" פ"ו מהל' גרושין הלכה טז סמג עשין ט טור ש"ע אה"ע ס"י קמא ספיף טו:

תוספות

והא גבי קריעה דכתיב על שאל ועל יהונתן דמיינה שעינין קריעה על כל מת ומת ותניא אמרו לו מת אציו וקרע ואחר כך אמרו שהוא בנו ילא ידי קריעה אף על פי שלא קרע על זה הכי נמי נמצא דלוחה לאו דוקא ואם הפר לאשתו ונמצלת צמו מופי: הא בהבם. הך קריעה דקרב טתס למי שהוא ומתנינן במפרש שאמר אזי מיפר לאשתי: רב אשי אפר כאן שנמצא שהוא בנו מוך כדי דבור על קריעה דהוי כאלו לא קרע אלא לאחר שמעיה והא דמניא לא ילא ידי קריעה שנמצא לאחר כדי דבור: והתניא. צניחותא: אפר רבי שמעון בן פוי. מהא עיקר דליתיו וק"ל לישאל דוהא תניא דהא לא מיימי מירי אלא ממילתא דרבי שמעון בן פוי: והלבתא

תוך כדי דבור בדבור דמי. פירש ה"ר אלעזר לא ידענא מנין לו ופירש המדרשן הוא כדי ששיב אדם וישאל בהפסק ממכרו ולא יפסק וקשה דהא גבי דינין דאורייתא הוא כגון גבי ממת חשינ מן השערין וגבי שבעת העדות אמרינן ליה זכ"ל דהוי דאורייתא: בנדרה ועובד עבודת כוכבים. אפילו חזר צו מוך כדי דבור קטלינן ליה ומקדס אשה ואחר כך חזר צו וכן מגרש ואחר כך מנטל הגט לאו כל כמיניה: קיים להצאין קיים. דרשנין בגמרא יקימנו יקיס ממנו (הפר ממנו) הפר לתאין אינו מופר כלל דהפרה בתקנת לא הוי הפרה ואפי"ה דלמר נדר שחזר מקמתו חזר כולו שאני צן הפרה להמתת תסס: הרי אלו שני נדרים. אם קיים לענבים לא קיים לתאניס: בני בתניתין רבי ישמעאל הוא דתניא וכו' קיים [אתאנין] בולו קיים. דהכי משמע יקימנו יקיס ממנו מדלא כתיב יקיים וכתיב יקימנו דרשנין מלפניו ולאחרי:

תוך כדי דבור כו' הא דלמרת ילא ידי קריעה שנמצא בנו בתוך כדי דבור: בנדרה ועובד עבודת כוכבים. אפילו חזר צו בתוך כדי דבור קטלינן ליה וכן מקדס אם חזר צו ובטל הקדושין מוך כדי דבור וכן מגרש הגט לא משנתינן ציה: בתנ"י קיים לתאנים בולו קיים. דהקמה בתקנת והוי הקמה אצל הפרה בתקנת] לא לא הוי הפרה ובגמרא מפרש טעמא ולא דמי לגדר שחזר מקמתו חזר כולו כדפרשינן לעיל: אמרה קונס תאנים שאני טועמת וקונס ענבים שאני טועמת כו'. כיון שאמרה פעמיים קונס הוי כל אחד נדר לבדו ובגמרא מוקף ליה כר"ש דלמר גבי שבעת הפקדון דלא הוי פרטא לתיב קרבן על כל אחת ואחת עד שיאמר שבעה לכל אחד ואחד: גמ' דתניא אישה יקימנו. ודרש ר' ישמעאל כאלו כתיב יקיס ממנו משמע אם היקס מקמתו קיים כולו אצל יפרנו ליכא למרשה הכי הלך הפרה בתקנת לא הויא הפרה:

מוסף רש"י

מע', ובגון (שם) מעשה דשכירות מתוך צ"ב והוביס לטנה צנינר וכן לתש, יש סאן שאומר תפוס לשון ראשון ויש שאומר תפוסו, לשון אחריון ויש שמסקפא ליה ואומר יתלוך ויש שהוץ אחר העוחוק, וסס פירשמי דיתין, והיכא דהדר ביה צדיק מוך כדי דבור דלמר מחזני צ, הכל מודים דהויא חזרה (רשב"ם ב"ב קכס). ועובד עבודת כוכבים. שאם תפסיס או הקנה דבר לעבודת כוכבים ובתוך כדי דבור חזר צו, אפילו הכי נאקרה משום חומרא דעבודת כוכבים, וכדלמרינן נמי בע"ז (מו). שכן תקטננו, דלעיג דלמי מדינא להיתירא אסור (ב"ב שם). וקדרושין. שאם קרע אשה צפני עדים חזר ואמר בתוך כדי דבור להוו ממנה ולא להוו קדישין אין שומעין לו ומקושטת ואינה מקושטת, ומומנא דרצנן היא משום חזר ואמר בתנא לאחר בלא גט (שם קל).